

Kohtuasi C-530/20

Eelotsusetaotlus

Eelotsusetaotluse saabumise kuupäev:

20. oktoober 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus, Läti)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

6. oktoober 2020

Kaebaja:

SIA „EUROAPTIEKA“

Vaidlustatud akti vastu võtnud institutsioon:

Ministru kabinets (ministrite nõukogu)

**LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA (LÄTI VABARIIGI
KONSTITUTSIOONIKOHUS)**

[...] [eelotsusetaotluse esitanud kohtu andmed]

KOHTUMÄÄRUS

**EUROOPA LIIDU KOHTULE KÜSIMUSTE ESITAMISE KOHTA,
ET EUROOPA KOHUS TEEKS EELOTSUSE**

[...] [kohtuasja number]

Riia, 6. oktoober 2020

Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus) [...] [eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseis],

olles ettevalmistaval kohtuistungil läbi vaadanud [...] kohtuasja toimiku „Ministrite nõukogu 17. mai 2011. aasta määruse nr 378 „Ravimite reklaamimise kord ja kord, mille alusel võib tootja pakkuda arstidele tasuta raviminäidiseid“ (Ministru kabineta 2011. gada 17. maija noteikumi Nr. 378 „Zāļu reklamēšanas kārtība un kārtība, kādā zāļu ražotājs ir tiesīgs nodot ārstiem bezmaksas zāļu paraugus“) punkti 18.12 kooskõla kohta Läti Vabariigi põhiseaduse (Latvijas

Republikas Satversme) artiklitega 100 ja 105 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 kolmanda lõiguga“ [...],

leidis:

I. Põhikohtuasjas asjasse puutuvad faktilised ja õiguslikud asjaolud

- 1 Satversmes tiesas (konstitutsioonikohtus) algatati 8. jaanuaril 2020 SIA EUROAPTIEKA (edaspidi „kaebaja“) esitatud põhiseaduslikkuse järelevalve taotluses kohtuasi [...]. [...] [menetlusküsimused]

[...] [menetlusküsimused]

- 2 Ministrite nõukogu 17. mai 2011. aasta määruse nr 378 „Ravimite reklaamimise kord ja kord, mille alusel võib tootja pakkuda arstidele tasuta raviminäidiseid“ (edaspidi „määrus nr 378“) punktis 18.12 on sätestatud: „Ravimi reklaam üldsusele ei tohi sisaldada teavet, mis meelitab ravimit ostma, õigustades ravimi ostmise vajalikkust ravimi hinnaga, kuulutades välja erilise hinnasoodustuse või märkides, et ravimit müüakse paketinguna koos teiste ravimite (sealhulgas soodushinnaga) või toodetega“ (edaspidi „vaidlusalune säte“).

- 3 **Kaebaja** on seisukohal, et vaidlusalune säte ei ole kooskõlas Läti Vabariigi põhiseaduse (edaspidi „põhiseadus“) artiklitega 100 ja 105 ega Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 kolmanda lõiguga.

Kaebaja on Lätis asutatud osatühing, mis tegutseb farmaatsia tegevusalal ja kuulub kontserni, mis on üks suuremaid apteegi- ja ravimite jaemüügi ettevõtjate võrke Lätis. Kuigi apteegi põhitegevusala on ravimite müümine ja raviminõustamine, on apteegid vastavalt ravimiseaduse (Farmācijas likums) artiklile 33 volitatud müüma ka muud liiki tooteid, nagu kehahooldustooted.

Kaebaja kuulutas 2016. aasta märtsis oma veebisaidil ja igakuises perioodikaväljaandes välja müügikampaania, pakkudes vähemalt kolme toote ostu korral ükskõik, millise ravimi ostuhinnast 15% soodustust. Veselības inspekcijas Zāļu kontroles nodaļa (tervishoiuinspeksiooni ravimikontrolli osakond) 1. aprilli 2016. aasta otsusega keelati vaidlusaluse sätte alusel kaebajal selle müügikampaaniaga seotud reklaami levitada. Selliselt piirab vaidlusalune säte väidetavalt kaebaja õigust sõnavabadusele, mis on sätestatud põhiseaduse artiklis 100, ja tema omandiõigust, mida tunnustatakse põhiseaduse artiklis 105.

Kaebaja sõnul ei puuduta vaidlusaluse sättega kehtestatud keeld mitte ainult kindla ravimi reklaami, vaid ka ravimite reklaamimist üldiselt. Tema arvates piirab vaidlusalune säte ühelt poolt kaebaja õigust teha üldsusele reklaami kaebajale kuuluva kaubamärgi müügitoetuseks ja selle tuntuse edendamiseks. Teiselt poolt keelab vaidlusalune säte kaebajal teavitada tarbijaid neile temale kuuluva kaubamärgiga apteekides pakutavate toodete lepingulistest müügitingimustest. Seega on vaidlusaluse sättega kehtestatud keeld kaebaja hinnangul piiranud tema apteekide tavapärasest klientuuri. Klientuuri tuleb aga

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonile lisatud protokoll nr 1 artikli 1 tähenduses käsitada omandina.

[Kaebaja väitel] tuleb ravimiseaduse sisust ja eesmärgist tervikuna järeldada, et seadusandja ei ole volitanud ministrite nõukogu kehtestama niisuguse sisuga õigusnorme nagu vaidlusalune säte. Siinkohal tuleb arvesse võtta liidu õigusnorme, eelkõige Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiivi 2001/83/EÜ inimtervishoius kasutatavaid ravimeid käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (edaspidi „direktiiv 2001/83/EÜ“).

Direktiivi 2001/83/EÜ sätted käsitlevad reklaami, mis edendab teatud ravimite müüki selle direktiivi artikli 1 lõike 2 tähenduses, mitte igasugust ravimitööstuse või ravimite reklaami üldiselt. Kaebaja hinnangul on direktiiviga 2001/83/EÜ ravimireklaami valdkond täielikult ühtlustatud ja liikmesriikidel ei ole lubatud kehtestada oma õigusnormidega ravimite reklaamimisele rohkem piiravaid nõudeid kui nimetatud direktiivis ette nähtud nõuded. Vaidlusaluse sättega täiendas ministrite nõukogu direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 esitatud keelatud reklaamimeetodite nimekirja. Seega ei ole vaidlusalune säte Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 kolmanda lõiguga kooskõlas.

- 4 **Vaidlusaluse akti andnud institutsioon – ministrite nõukogu** – on seisukohal, et vaidlusalune säte on põhiseaduse artiklitega 100 ja 105 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 kolmanda lõiguga kooskõlas.

Ta märgib, et vaidlusalune säte lisati määrusesse nr 378 ravimiseaduse artikli 5 lõike 5 alusel ja direktiivi 2001/83/EÜ nõuete täitmiseks.

[Tema arvates] ei tähenda asjaolu, et vaidlusaluse sättega kehtestatakse ravimite reklaamimisele rangemad nõuded, et ministrite nõukogule antud volitusest ei ole kinni peetud. Vaidlusaluses sättes ette nähtud nõuete kooskõla seadusandja volitusega tuleb hinnata otse direktiivi 2001/83/EÜ nõuete ja üldsusele ravimite väljastamisega kehtestatud eesmärgi seisukohast. Üldsusele ravimireklaami tegemise keeld on õigustatud rahvatervise kaitsega ülemäärase ja ebamõistliku reklaami ohtude eest. Nii nähtub direktiivi 2001/83/EÜ põhjendusest 45, mille kohaselt käsimüügiravimite reklaamimine võib olla erandkorras lubatud, kuid ainult nii, et järgitakse teatavaid seaduses sätestatud kriteeriume. Retseptiravimid seevastu selle erandi alla reklaamikeelust ei kuulu, mistõttu sellele ravimikategooriale kehtib absoluutne reklaamikeeld. Direktiivis 2001/83/EÜ sätestatud mõiste „ravimireklaam“ on lai. Nimetatud direktiivi artikli 87 lõike 3 alusel ei ole lubatud reklaam, mis soodustab ravimi ebamõistlikku kasutamist – see nõue on kohaldatav mitte ainult teatud toote, vaid igasuguse ravimi ebamõistlikule kasutamisele. Selliselt võeti vaidlusalune säte vastu kooskõlas ministrite nõukogule volitusega ja täites Euroopa Liidu õigusnorme.

[Ministrite nõukogu märgib, et] Maailma Terviseorganisatsiooni andmete järgi kasutatakse Lätis käsimüügiravimeid laialt. Vaidlusalune säte võeti vastu selleks, et vähendada käsimüügiravimite ebamõistlikku kasutamist ja seega kaitsta

rahvatervist. Ministrite nõukogu väitel ei oleks käsimüügiravimite kasutamise edendamine nende hinna tõttu (hinnaalandustega) mõistlik ja see oleks õiguslikult lubamatu.

II. Läti õigusnormid

5 Põhiseaduse artiklis 100 on sätestatud:

„Igaühel on õigus sõnavabadusele, mis hõlmab õigust saada, hoida ja vabalt edastada teavet ning avaldada arvamust. Tsensuur on keelatud.“

Põhiseaduse artiklis 105 on sätestatud:

„Kõigil inimestel on õigus omandile. Omandiõiguse alla kuuluvat vara ei tohi kasutada viisil, mis on vastuolus avaliku huviga. Omandiõigust võib piirata ainult seadusega. Üldistes huvides sundsundvõõrandamine on lubatud vaid erandjuhtudel, eriseaduse alusel ja õiglase hüvitise eest.“

6 Saeima (parlament, Läti) võttis 10. aprillil 1997 vastu ravimiseaduse. See seadus jõustus 8. mail 1997. Ravimiseaduse artikli 5 lõikes 5 on sätestatud: „Ravimite reklaamimise korda reguleerib ministrite nõukogu.“

Parlament võttis 20. detsembril 1999 vastu reklaamiseaduse (Reklāmas likums). See seadus jõustus 24. jaanuaril 2000. Reklaamiseaduse artikli 7 lõikes 1 on sätestatud: „Reklaamivaldkonnas võib lisanõudeid kehtestada teistes seadustes.“ Selle artikli lõikes 2 on sätestatud: „Ministrite nõukogu määrab kindlaks lisanõuded konkreetsete kaupade, kaubarühmade või teenuste reklaami sisu, kujunduse või levitamise korra osas (sealhulgas erinevates massiteabevahendites reklaami levitamise korra).“

7 Ministrite nõukogu võttis 17. mail 2011 ravimiseaduse artiklite 5 ja 56 ning reklaamiseaduse artikli 7 alusel vastu ministrite nõukogu määruse nr 378 „Ravimite reklaamimise kord ja kord, mille alusel võib tootja pakkuda arstidele tasuta raviminäidiseid“. Määrus nr 378 jõustus 21. mail 2011. Määruse nr 378 punktis 18.12 on sätestatud: „Ravimi reklaam üldsusele ei tohi sisaldada teavet, mis meelitab ravimit ostma, õigustades ravimi ostmise vajalikkust ravimi hinnaga, kuulutades välja erilise hinnasoodustuse või märkides, et ravimit müüakse pakettina koos teiste ravimite (sealhulgas soodushinnaga) või toodetega“.

III. Euroopa Liidu õigusnormid

8 Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 288 kolmandas lõigus on sätestatud: „Direktiiv on saavutatava tulemuse seisukohalt siduv iga liikmesriigi suhtes, kellele see on adresseeritud, kuid jätab vormi ja meetodite valiku selle riigi ametiasutustele.“

9 [...] [Direktiivi 2001/83/EÜ eesmärkidega seoses viitab eelotsusetaotluse esitanud kohus selle põhjendustele 2, 29, 40, 42, 43, 45 ja 46].

[...]

Direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 1 on „ravim“ määratletud järgmiselt: „aine või ainekombinatsioon, mis on ette nähtud inimeste haiguste raviks või nende ärahoidmiseks. Ravimina käsitletakse ka kõiki selliseid aineid või ainekombinatsioone, mida võib manustada inimestele meditsiiniliseks diagnoosimiseks või [füsioloogilise talitluse] taastamiseks, korrigeerimiseks või modifitseerimiseks.“

Direktiivi 2001/83/EÜ VIII jaotises („Reklaam“) olevas artiklis 86 on määratletud mõiste „ravimite reklaamimine“: „mõiste „ravimite reklaamimine“ [hõlmab] kõiki ravimite koduüksel propageerimise viise, klientide värbamist või ravimite väljakirjutamise, tarnimise, müügi ja tarbimise edendamiseks mõeldud meelitusvahendeid“.

Direktiivi 2001/83/EÜ artikli 87 lõikes 3 on sätestatud, et ravimi reklaam peab soodustama ravimi mõistlikku kasutamist, esitledes seda objektiivselt ja ilma selle omadusi liialdamata, ega tohi olla eksitav.

Direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 on omakorda loetletud keelatud reklaamimeetodid [...] [nimetatud õigusnormi tsitaadid; nende elementide loetelu, mida ei tohi reklaam üldsusele sisaldada]

[...]

IV. Põhjused, mille pärast Satversmes tiesal (konstitutsioonikohus) on kahtlusi liidu õiguse tõlgendamise suhtes

10 [...] [menetlusküsimused]

11 Direktiiv 2001/83/EÜ võeti Läti õiguskorda üle määrusega nr 378 [...]. [viide seadusandlikule menetlusele] Euroopa Liidu Kohus on tuvastanud, et direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgi saavutamine oleks ohus, kui liikmesriik võiks direktiiviga ette nähtud kohustusi laiendada ning kehtestada reklaamile täiendavaid piiranguid. Seega on direktiiviga 2001/83/EÜ ravimireklaami valdkonnas läbi viidud täielik ühtlustamine ning juhud, mil liikmesriigid võivad vastu võtta direktiiviga kehtestatud eeskirjadest lahknevaid sätteid, on sõnaselgelt loetletud (vt *Euroopa Liidu Kohtu 8. novembri 2007. aasta kohtuotsus Gintec, C-374/05, [...] EU:C:2007:654, punktid 20 ja 37*).

Määrus nr 378 ja vaidlusalune säte, mida see sisaldab, reguleerivad ravimite reklaamimise korda. Määruse nr 378 punktis 2.1 on täpsustatud, et määruse sätteid kohaldatakse igas vormis teadaandele, tegevusele ja meetmetele, mille eesmärk on edendada ravimite väljakirjutamist, müüki ja kasutamist, sealhulgas ravimireklaamile üldsusele.

Euroopa Liidu õiguses on direktiiviga 2001/83/EÜ kehtestatud ravimireklaami valdkonnas ühtlustatud õigusnormid. Direktiivi 2001/83/EÜ artikli 86 lõikes 1 on

mõiste „ravimireklaam“ määratletud kui „kõi[k] ravimite koduksel propageerimise viis[id], klientide värbami[ne] või ravimite väljakirjutamise, tarnimise, müügi ja tarbimise edendamiseks mõeldud meelitusvahend[id]“. Euroopa Liidu Kohus on järeldanud, et selle sätte sõnastusest, konkreetselt sõnadest „kõi[k] [...] viis[id]“ ilmneb kohe, et mõiste „ravimite reklaamimine“ on liidu seadusandja käsituses väga lai. Euroopa Liidu Kohus on märkinud, et reklaam ei ole pelgalt teave, see tähendab, et direktiivi 2001/83/EÜ artikli 86 lõike 1 sõnastusest konkreetselt tuleneb ka, et sõnumi eesmärk on põhiline reklaami tunnusjoon, mis mängib otsustavat rolli reklaami eristamisel tavalisest teabest. Kui sõnumi eesmärk on edendada ravimite väljakirjutamist, tarnimist, müüki ja tarbimist, on tegemist direktiivi 2001/83/EÜ mõttes reklaamimisega. Seevastu ei laiene nimetatud direktiivi ravimite reklaamimist reguleerivad sätted puhtalt teabe edastamisele suunatud osutustele, millel puudub müügiedenduslik eesmärk (vt *Euroopa Liidu Kohtu 5. mai 2011. aasta kohtuotsus MSD Sharp & Dohme, C-316/09, [...] EU:C:2011:275, punktid 29, 31 ja 32*).

Kaebaja viitab ühele Euroopa Liidu Kohtu otsusele, mis on tehtud kohtuasjas õigusnormi kohta, millega kehtestati apteekides ühtsed hinnad, ja väidab sellega seoses, et kui seadusandja kehtestab niisuguse piirangu, nagu on ette nähtud vaidlusaluses sättes, on ta kohustatud seda põhjendama teadusuuringute põhjal (vt *Euroopa Liidu Kohtu 19. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, [...] EU:C:2016:776, punkt 42*). See kohtuasi käsitles siiski kaupade vaba liikumist ja direktiiv 2001/83/EÜ ei olnud selles kohaldatav. Järelikult tuleb kontrollida, kas vaidlusaluses sättes sisalduv õigusnorm kujutab endast reklaamikeeldu direktiivi 2005/83/EÜ tähenduses ja kas see direktiiv on [...] [põhikohtuasjas] kohaldatav.

Direktiivi 2001/83/EÜ artikli 89 lõike 1 punkti b esimese taande kohaselt peab ravimi reklaam sisaldama selle ravimi nimetust. Sellest tuleb järeldada, et ravimi reklaam on ainult teatud kindla ja identifitseeritava ravimi reklaam. Retseptiravimite suhtes kehtib absoluutne reklaamikeeld. Seega on lubatud reklaamida ainult ravimeid, mida müüakse ilma retseptita. Sellest tuleneb, et direktiivi 2001/83/EÜ VIII jaotise „Reklaam“ sätted kehtivad konkreetselt identifitseeritavate käsimüügiravimite reklaami kohta ja nende sätete eesmärk ei ole reguleerida apteegiteenuste reklaami.

Vaidlusalune säte ei nõua, et reklaam sisaldaks teavet konkreetse ravimi kohta, st ravimi nimetust, vaid keelab lisada teatud ravimi reklaami eelkõige niisugust teavet, mis meelitab ravimit ostma, põhjendades ravimi ostmise vajalikkust ravimi hinnaga. Sellest võib järeldada, et kuna vaidlusalune säte puudutab muid tooteid kui konkreetsed ravimid, siis ei oleks direktiiv 2001/83/EÜ kohaldatav. Põhikohtuasjas vaidlusaluses reklaamis ei ole ravimite nimetusi nimetatud [...]. Tuleb seega kontrollida, kas vaidlusaluse sättega reguleeritud tegevused võivad kuuluda direktiivi 2001/83/EÜ kohaldamisalasse.

Euroopa Liidu Kohus on samuti tuvastanud, et see, kas asjaomane teguviis on reklaam või muul viisil teabe pakkumine, tuleb kindlaks määrata liikmesriigi

kohtul (vt *Euroopa Liidu Kohtu 2. aprilli 2009. aasta kohtuotsus [...] Frede Damgaard [...], C-421/07, [...] EU:C:2009:222, punkt 23*). Kui vaidlusaluses sättes sisalduvas õigusnormis käsitletud tegevust tuleb pidada teavitamiseks, mitte ravimireklaamiks, siis ei ole direktiiv 2001/83/EÜ kohaldatav.

Seepärast jäeldab Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus) [...] [põhikohtuasjas, et] vaidlusaluse sätte hindamiseks on määrav direktiivi 2001/83/EÜ tõlgendamine. Tuleb välja selgitada, kas vaidlusalune säte, mis reguleerib teavet ravimite hinna kohta ravimireklaamis, mitte aga teavet ravimite enda ja nende nimetuse kohta, kuulub direktiivi 2001/83/EÜ kohaldamisalasse. Lisaks tekib küsimus, kas määrus nr 378 on koosõlas direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgiga ühtlustada ravimite reklaamimise eeskirjad, kui vaidlusaluses sättes silmas peetud tegevust ei tule selle olemusest tulenevalt põhikohtuasjas pidada ravimite reklaamimiseks. Määruse nr 378 tekstis on aga nimetatud tegevust nimetatud ravimite reklaamimiseks. Direktiivi 2001/83/EÜ artikli 87 lõike 3 kohaselt on ravimi reklaamimine õiguspärane, kui see soodustab ravimi mõistlikku kasutamist ilma selle omadusi liialdamata. Järelikult võivad ravimi reklaamis antava teabe sisu piirangud olla seotud ravimi omadustega, kuid mitte selle hinnaga.

Eespool öeldut arvestades on mõistlikke kahtlusi selles, kas määrus nr 378 on vastuolus direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgiga – ravimite reklaamimise eeskirjad ühtlustada – ja kas see direktiiv on liikmesriigi õigusesse tegelikult üle võetud.

- 12 Euroopa Liidu Kohtu väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et direktiivides sätestatud keelud tuleb sõnaselgelt üle võtta (vt *Euroopa Liidu Kohtu 27. aprilli 1988. aasta kohtuotsus komisjon vs. Prantsusmaa, 252/85, [...] EU:C:1988:202, punkt 19*). Vaidlusaluses sättes ette nähtud keeld ei vasta ühelegi direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 loetletud keelatud reklaamimeetodile. Järelikult tekib küsimus, kas liikmesriigil on õigus direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 loetletud keelatud reklaamimeetodite loetelu täiendada, lisades riigisiseses õigusnormis uue keelu.

Direktiivi ülevõtmiseks tuleb sisuliselt asjaomase direktiivi teksti tõlgendada (vt *Euroopa Liidu Kohtu 7. juuni 2005. aasta kohtuotsus [...] VEMW jt, C-17/03, [...] EU:C:2005:362, punkt 41*). Euroopa Liidu Kohus on tuvastanud, et seda, kas muud nõuded peale nende, mis on direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 sõnaselgelt ette nähtud, on selle direktiiviga koosõlas, saab hinnata tõlgendamise teel, kontrollides näiteks, kas asjaomased keelud vastavad direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgile – ravimite mõistlik kasutamine – ja vajadusele piirata ravimite ülemäärast ja järelemõtlematut reklaamimist, mis võib kahjustada rahvatervist (vt *Euroopa Liidu Kohtu 8. novembri 2007. aasta kohtuotsus Gintec, C-374/05, [...] EU:C:2007:654, punktid 35 ja 55*).

Järelikult võib direktiivi 2001/83/EÜ artikli 87 lõikest 3 tuleneda liikmesriikide kohustus võtta vastu õigusnormid, mille alusel ravimireklaam üldsusele soodustaks ravimite mõistlikku kasutamist. Teisisõnu võib Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus) hinnangul liikmesriigi õigusnorm, mis ei ole

direktiivi 2001/83/EÜ artiklis 90 sõnaselgelt ette nähtud ja mis ei puuduta selle artikliga keelatud reklaamimeetodeid, kuid soodustab ravimite mõistlikku kasutamist, olla selle direktiiviga kooskõlas.

Vaidlusalusest sättest nähtub, et on keelatud lisada ravimi reklaami üldsusele teavet, mis meelitab ravimit ostma, õigustades ravimi ostmise vajalikkust selle hinnaga. Euroopa Liidu Kohus analüüsis ravimite hinna küsimust ühes kohtuasjas kaupade vaba liikumise kohta, kus tuli kindlaks teha, kas liikmesriigi elanikud võivad saada retseptiravimeid postiga nende oma liikmesriigis apteegist ostmisest erinevatel tingimustel. Euroopa Liidu Kohus tuvastas, et hinnakonkurents võiks olla patsiendi kasuks, kuna see võimaldaks sel juhul pakkuda ravimeid soodsama hinnaga, kui oli sel ajal kõnealusel liikmesriigis kehtestatud. Inimeste tervise ja elu tõhus kaitse nõuab eelkõige, et ravimeid müüda mõistliku hinnaga (vt *Euroopa Liidu Kohtu 19. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus [...] Deutsche Parkinson Vereinigung, C-148/15, [...] EU:C:2016:776, punkt 43*). Selliselt ei ole ravimite hinna alane reklaam alati vastuolus eesmärgiga soodustada ravimite mõistlikku kasutamist, mida direktiiviga 2001/83/EÜ taotletakse.

Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus) peab vaidlusaluse sätte suhtes ühtlasi välja selgitama, kas asjaolu, et ravimite reklaamimist üldsusele käsitleva õigusnormiga on keelatud märkida ravimitele tehtavat allahindlust, mis meelitaks ravimit ostma pakatina koos teiste ravimitega, soodustab ravimite mõistlikku kasutamist. Üldsusele ravimireklaami tegemise keeld on õigustatud rahvatervise kaitsega „ülemäärase ja ebamõistliku reklaami“ ohtude eest. Nii nähtub direktiivi 2001/83 põhjendusest 45, mille kohaselt võib käsimüügiravimite reklaamimine olla erandkorras lubatud, kuid ainult nii, et järgitakse teatavaid seaduses sätestatud kriteeriume.

Seega võiks sellest järeldada, et direktiivi 2005/83/EÜ artikli 87 lõikega 3 antakse liikmesriikidele õigus piirata ravimite reklaamimise meetodeid, mida peetakse ilmselgelt ülemääraseks või järelemõtlematuks ja mis võivad kahjustada rahvatervist. Pealegi ei ole asjaomase nõude eesmärk piirata ravimireklaami, mis puudutab kindlat toodet, vaid ravimite ebamõistlikku kasutamist üldiselt.

Järelikult tuleb Satversmes tiesal (konstitutsioonikohus), hindamaks, kas vaidlusalune säte on kooskõlas õigusnormide hierarhias kõrgemal olevate õigusnormidega, kindlaks teha, kas vaidlusalune säte, millega tahetakse keelata ravimite ülemäärane või järelemõtlematu reklaamimine, on kooskõlas direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgiga.

13 Eeltoodud kaalutlusi arvestades võib teha erinevad järeldused, nimelt:

1) Vaidlusaluses sättes silmas peetud tegevus ei ole direktiivi 2001/83/EÜ tähenduses reklaam, vaid teabe märkimine, mistõttu see direktiiv ei ole põhikohtuasjas kohaldatav.

2) Direktiiviga 2001/83/EÜ toimus täielik ühtlustamine, mistõttu liikmesriigid on kohustatud järgima selle direktiivi artiklis 90 kehtestatud

ravimireklaamialaseid piiranguid ja neil ei ole lubatud keelatud reklaamimeetodite loetelu oma riigisisestes õigusnormides täiendada ja kehtestada lisanõudeid.

3) Kuigi direktiivi i 2001/83/EÜ artikkel 90 ei sisalda niisugust keeldu, nagu on ette nähtud vaidlusaluse sättega, on liikmesriikidel lubatud võtta vastu õigusnormi selleks, et vältida ülemäärast või järelemõtlematut reklaami, mis on vastuolus direktiivi 2001/83/EÜ eesmärgiga ja mis ei soodusta ravimite mõistlikku kasutamist.

Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus) on seisukohal, et vaidlusalune õigusnorm on norm, mis reguleerib ravimite reklaamimist. Tema hinnangul võiks niisugune õigusnorm, nagu on vaidlusaluses sättes, direktiiviga 2001/83/EÜ lubatud olla, kuna see on kooskõlas selle direktiivi eesmärkidega.

Järelikult [...] on [põhikohtuasjas] vaja kindlaks määrata, kas vaidlusaluse sättega kehtestatud keeld teabe osas, mida tohib üldsusele mõeldud ravimireklaam sisaldada, on direktiiviga 2001/83/EÜ vastuolus. Kuigi Euroopa Liidu Kohus on direktiivi 2001/83/EÜ tõlgendanud, on ikkagi kahtlused selles, kas direktiiviga 2001/83/EÜ on tõepoolest liikmesriikidel keelatud kehtestada oma riigisiseses õiguses üldsusele mõeldud ravimireklaamile muid piiranguid peale nende, mis on ette nähtud selle direktiivi artiklis 90, mis sisaldab keelatud reklaamimeetodite loetelu.

Seega sõltub kohtuvaidluse lahendus Euroopa Liidu õiguse tõlgendamisest. Sellest järeldub, et [põhikohtuasja] [...] asjaolude tõttu on Euroopa Liidu Kohtule eelotsusetaotluse esitamine põhjendatud.

Esitatud põhjendusi arvestades ja kooskõlas [...] Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 267 [...] Satversmes tiesa (konstitutsioonikohus)

otsustab:

1. Esitada Euroopa Liidu Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

1.1. Kas vaidlusaluses sättes osutatud tegevust tuleb pidada direktiivi 2001/83/EÜ VIII jaotise („Reklaam“) tähenduses reklaamiks?

1.2. Kas direktiivi 2001/83/EÜ artiklit 90 tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus liikmesriigi õigusnorm, millega täiendatakse keelatud reklaamimeetodite loetelu ja kehtestatakse rangemaid piiranguid kui need, mis on nimetatud direktiivi artiklis 90 sõnaselgelt ette nähtud?

1.3. Kas tuleb asuda seisukohale, et põhikohtuasjas vaidlusalune õigusnorm piirab ravimite reklaamimist eesmärgiga soodustada ravimite mõistlikku kasutamist direktiivi 2001/83/EÜ artikli 87 lõike 3 tähenduses?

2. Peatada kohtumenetlus, kuni Euroopa Liidu Kohus teeb otsuse.

[...] [menetlusküsimus]

Käesoleva kohtumääruse peale ei saa edasi kaevata.

[...] [allkirjad] [...]

TÖÖDOKUMENT